

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡΓΑΛΙΩΤΗ κατά Ελλάδα
(Προσφυγή υπ' αριθ. 46882/16)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
18 Ιουλίου 2023

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Ενδέχεται να υποβληθεί σε συντακτική αναθεώρηση.

Στην υπόθεση Αργαλιώτη κατά Ελλάδα,
Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Τρίτο Τμήμα), που συνεδριάζει ως επιτροπή αποτελούμενη από τους:
Yonko Grozev, Πρόεδρος,
Ιωάννης Κτιστάκης,
Andreas Zünd, Δικαστές
και την Olga Chernishova, Αναπληρώτρια Γραμματέα τμήματος

Λαμβάνοντας υπόψη:

την προσφυγή (46882/16) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας και της οποίας η υπήκοος, κα Μαρία Αργαλιώτη («η προσφεύγουσα»), γεννηθείσα το 1929 και κάτοικος Αθηνών, εκπροσωπούμενη από την κα Ι. Κούρτοβικ, δικηγόρο Αθηνών, προσέφυγε στο Δικαστήριο τη 2^η Αυγούστου 2016 βάσει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»),

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

την απόφαση να τεθεί το αίτημα υπόψη της ελληνικής κυβέρνησης («η Κυβέρνηση»), που εκπροσωπείται από την εκπρόσωπο, κα Α. Δημητρακοπούλου, εισηγήτρια στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, τις παρατηρήσεις των μερών, το γεγονός ότι η κυβέρνηση αντιτάχθηκε στην εξέταση της προσφυγής από επιτροπή και ότι, αφού εξέτασε αυτήν την ένσταση, το Δικαστήριο την απέρριψε. Μετά από συζήτηση εν συμβουλίω την 27^η Ιουνίου 2023, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση η οποία ελήφθη την ίδια ημερομηνία:

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

1. Η προσφυγή αφορά κυρίως την κατάργηση του δικαιώματος της προσφεύγουσας σε σύνταξη γήρατος με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας με αναδρομική εφαρμογή νομοθετικής διάταξης.
2. Η προσφεύγουσα, γεννημένη στην Ίμβρο το 1929, όπου εργάστηκε ως νοσοκόμα από το 1949 έως το 1965, εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα το 1972.
3. Το 1984 η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση στον Οργανισμό Κοινωνικής Ασφάλισης (εφεξής «το ΙΚΑ») ζητώντας να λάβει σύνταξη γήρατος ως αναγνώριση των ετών εργασίας της στην Τουρκία, μέσω της επικύρωσης στην Ελλάδα μετά την εξαγορά των ετών ασφάλισης που καταβάλλει στη χώρα αυτή. Η αίτησή της απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμη, αφού κατατέθηκε μετά την πάροδο της προβλεπόμενης από το νόμο προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία οριστικής εγκατάστασης της στην Ελλάδα. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επιβεβαίωσε την απόρριψη αυτή.
4. Με το άρθρο 23 του Ν. 2079/1992, που τέθηκε σε ισχύ την 27^η Αυγούστου 1992, καταργήθηκε η προθεσμία που προέβλεπε η προηγούμενη νομοθεσία.
5. Την 22^η Δεκεμβρίου 1992 η προσφεύγουσα υπέβαλε νέα αίτηση στο ΙΚΑ. Δεν έλαβε καμία απάντηση.
6. Το άρθρο 9 του Ν. 2187/1994, που δημοσιεύθηκε την 8^η Φεβρουαρίου 1994, τροποποίησε αναδρομικά το άρθρο 23 του Ν. 2079/1992. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη, μόνο όσοι διαμένουν μόνιμα στην Τουρκία μπορούν να επωφεληθούν από την κατάργηση της προαναφερθείσας προθεσμίας.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

7. Την 27^η Μαΐου 1999 η προσφεύγουσα κατέθεσε στο ΙΚΑ συμπληρωματικό αίτημα σε αυτό που υποβλήθηκε το 1992.
8. Την 25^η Ιουνίου 1999 ο διευθυντής του ΙΚΑ απέρριψε τα αιτήματά της.
9. Την 13^η Ιουλίου 1999 η προσφεύγουσα υπέβαλε ιεραρχική προσφυγή στην τοπική διοικητική επιτροπή του ΙΚΑ.
10. Μην έχοντας λάβει απάντηση, η προσφεύγουσα άσκησε αγωγή ακύρωσης κατά της σιωπηρής απόρριψης της ιεραρχικής της προσφυγής την 8^η Δεκεμβρίου 1999 ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου Πειραιά. Εν τω μεταξύ, την 11^η Απριλίου 2000, η τοπική διοικητική επιτροπή απέρριψε ρητά αυτή την προσφυγή.
11. Με την υπ' αριθμ. 593/2001 απόφαση της 30ης Μαρτίου 2001, το διοικητικό δικαστήριο Πειραιά απέρριψε την ακυρωτική αγωγή, κρίνοντας ότι η προσφεύγουσα δεν πληρούσε την προϋπόθεση του άρθρου 9 του ν. 2187/1994 που κάλυπτε αναδρομικά τον υπόθεση.
12. Την 8^η Αυγούστου 2001 η προσφεύγουσα προσέφυγε στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά.
3. Με την υπ' αριθμ. 1978/2003 απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2003, το δικαστήριο αυτό έκανε δεκτή την έφεση. Έκρινε ότι το άρθρο 9 του Ν. 2187/1994 δεν μπορούσε να ακυρώσει αναδρομικά δικαίωμα που αποκτήθηκε βάσει του νόμου 2079/1992, ο οποίος και μόνο ίσχυε κατά την ημερομηνία κατάθεσης της επίδικης αξίωσης (22 Δεκεμβρίου 1992).
14. Με την απόφαση αυτή, το ΙΚΑ χορήγησε στην προσφεύγουσα το δικαίωμα συντάξεως γήρατος αναδρομικά από την 22η Δεκεμβρίου 1992.
15. Την 30η Ιανουαρίου 2004 το ΙΚΑ άσκησε αίτηση αναίρεσης.
16. Με την υπ' αριθμ. 1361/2008 απόφαση της 5ης Μαΐου 2008, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την αναίρεση. Αποφάνθηκε ότι λόγω της αναδρομικότητας του άρθρου 9 του ν. 2187/1994, το αίτημα της προσφεύγουσας – κατατέθηκε την 22^η Δεκεμβρίου 1992, άρα μετά την 27^η Αυγούστου 1992, ημερομηνία έναρξης ισχύος της προαναφερθείσας διάταξης – έπρεπε να αξιολογηθεί υπό το φως αυτής της διάταξης. Σημειώνοντας ότι η προσφεύγουσα ήταν ήδη εγκατεστημένη στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησής της, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

πληρούσε τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος για να λάβει σύνταξη γήρατος. Ακύρωσε την υπ' αριθμ. 1978/2003 απόφαση του Εφετείου και ανέπεμψε την υπόθεση.

17. Στην υπόθεσή της που υποβλήθηκε στο Εφετείο στις 29 Ιουνίου 2009, η προσφεύγουσα επικαλέστηκε την απόφαση που εκδόθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση Ιχτιγιάρογλου κατά της Ελλάδος (αρ. 12045/06, 19 Ιουνίου 2008).

18. Με την υπ' αριθμ. 1880/2009 απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2009, το Εφετείο, κρίνοντας επί παραπομπής, απέρριψε την έφεση. Σημειώνοντας ότι στην υπ' αριθμ. 1361/2008 απόφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε κρίνει ότι το άρθρο 9 του ν. 2187/1994 έχει αναδρομική ισχύ, έκρινε ότι οι λόγοι έφεσης βάσει του άρθρου 1 του αρ. έκρινε ότι οι λόγοι προσφυγής που βασίζονται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 επικλήθηκαν αναποτελεσματικά (προβάλλονται αλυσιτελώς).

19. Την 28^η Νοεμβρίου 2010, η προσφεύγουσα προσέφυγε στο ΣτΕ. Υποστήριξε ότι το Εφετείο έπρεπε να εξετάσει τον ισχυρισμό που βασίζεται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 υπό το φως της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Ιχτιγιάρογλου κατά της Ελλάδος.

20. Τον Αύγουστο του 2013 το ΙΚΑ διέκοψε την καταβολή της σύνταξης γήρατος της προσφεύγουσας.

21. Με την υπ' αριθμ. 2178/2015 απόφαση της 8ης Ιουνίου 2015, το τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφάσισε να παραπέμψει τη διαφορά σε επταμελή σύνθεση λόγω της μείζονος σημασίας της.

22. Με την υπ' αριθμ. 417/2016 απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2016, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αναίρεση. Θεώρησε ότι στην υπ' αριθμ. 1361/2008 απόφασή του έκρινε ότι το άρθρο 9 του Ν. 2187/1994 ίσχυε αναδρομικά και ότι, ως εκ τούτου, είχε επίσης επιλύσει σιωπηρά το ζήτημα, εξεταζόμενο αυτεπάγγελα, της συμβατότητας της διάταξης αυτής με πρότυπα υπερνομοθετικής αξίας. Ως εκ τούτου συμπεραίνει ότι το Εφετείο δεν μπορούσε να παρεκκλίνει από την εκτίμησή του και να αρνηθεί την εφαρμογή της επίμαχης διάταξης λόγω της ασυμβατότητάς της, εάν υπάρχει, με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Δύο μέλη της επιτροπής εξέφρασαν αντίθετη γνώμη.

23. Την 16^η Ιουνίου 2022, ο διευθυντής του ΕΦΚΑ, του φορέα κοινωνικής ασφάλισης που διαδέχθηκε το ΙΚΑ, επικαλούμενος την υπ' αριθμ. 417/2016 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, διέταξε την προσφεύγουσα να επιστρέψει τα ποσά που είχε λάβει αχρεωστήτως ως σύνταξη από την 22^η Δεκεμβρίου 1992 έως τον Αύγουστο 2013, πλέον τόκων, δηλαδή ποσό 58.477,50 ευρώ (EUR).

24. Επικαλούμενη το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση ήταν υπερβολική. Θεωρεί επίσης ότι η αναδρομική εφαρμογή του άρθρου 9 του ν. 2187/1994 από το Συμβούλιο της Επικρατείας συνιστά αδικαιολόγητη παρέμβαση, αφενός, στην απονομή της δικαιοσύνης, γεγονός που παραβιάζει το δικαίωμά της σε δίκαιη δίκη που εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, και αφετέρου στο δικαίωμα του σεβασμού της περιουσίας της που εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αρ.1.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ι.Επί της εικαζόμενης παραβίασης του άρθρου 6 § 1 της σύμβασης λόγω της διάρκειας της διαδικασίας

25.Όσον αφορά τη δεύτερη διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η υπ' αριθμ. 417/2016 απόφαση δημοσιεύθηκε μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4055/2012. Καθώς η προσφεύγουσα δεν άσκησε το ένδικο μέσο που προβλέπει ο εν λόγω νόμος για να παραπονεθεί για τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας, το Δικαστήριο απορρίπτει αυτό το μέρος της καταγγελίας για μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων σύμφωνα με το άρθρο 35 §§ 1 και 4 του Σύμβασης (βλ. Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε. κατά Ελλάδος (απ.), αρ. 40547/10, § 58, 1 Οκτωβρίου 2013).

26. Σχετικά με τη διαδικασία που ολοκληρώθηκε πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4055/2012 (Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε., προαναφερθείσα, §60), το Δικαστήριο σημειώνει ότι η εξεταζόμενη περίοδος άρχισε την 13^η Ιουλίου 1999, με την παραπομπή στην τοπική διοικητική επιτροπή του ΙΚΑ (βλ. Ιχτιγιάρογλου, προαναφερθείσα, § 38) και έληξε την 13^η Νοεμβρίου 2009 με την υπ' αριθμ. 1880/2009 απόφαση του Εφετείου. Αυτή η περίοδος λοιπόν διήρκεσε πάνω από δέκα

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

χρόνια, συμπεριλαμβανομένων περίπου τεσσάρων ετών και τεσσάρων μηνών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν παρουσίασε γεγονότα ή επιχειρήματα ικανά να δικαιολογήσουν μια τέτοια κατάσταση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία της επί του θέματος (Βασίλειος Αθανασίου και άλλοι κατά Ελλάδος, αρ. 50973/08, 21 Δεκεμβρίου 2010), θεωρεί ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας δεν πληρούσε την απαίτηση εύλογου χρόνου.

Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σε σχέση με αυτό το μέρος της καταγγελίας

II.Επί των εικαζόμενων παραβάσεων του άρθρου 6 § 1 της σύμβασης και του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 1 λόγω αναδρομικής εφαρμογής του Ν. 2187/1994.

27. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει τις καταγγελίες της προσφεύγουσας βάσει του ενιαίου άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης.

A.Επί του παραδεκτού

28. Η Κυβέρνηση προβάλλει μια πρώτη εξαίρεση που βασίζεται στον καθυστερημένο χαρακτήρα των καταγγελιών του αιτούντος. Υποστηρίζει ότι η προθεσμία των έξι μηνών, που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, είχε αρχίσει να τρέχει από την υπ' αριθμ. 1361/2008 απόφαση, με την οποία το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε επιλύσει το επίδικο νομικό ζήτημα, δηλαδή την αναδρομική ισχύ του Ν. 2187/1994, και όχι από την υπ' αριθμ. 417/2016 απόφαση, η οποία δεν περιείχε νέα εκτίμηση επί του σημείου αυτού.

29. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι το σημείο που κρίθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας το 2008 δεν ήταν απολύτως πανομοιότυπο με εκείνο που αποφάσισε το ανώτατο δικαστήριο το 2016. Στην τελευταία αυτή διαδικασία, το ερώτημα ήταν εάν το εφετείο, αποφαινόμενο επί παραπομπής, έπρεπε να είχε εξετάσει τους λόγους ακύρωσης που βασίζονται στο ασυμβίβαστο της αναδρομικής κατάργησης του δικαιώματος σύνταξης της προσφεύγουσας με το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 1, ιδίως υπό το φως της απόφασης που εκδόθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση Ιχτιγιάρογλου (προαναφερθείσα). Το ερώτημα αυτό είχε σαφώς διακριτό χαρακτήρα,

η μείζονα σημασία του οποίου δικαιολογούσε εξάλλου την παραπομπή του στην επταμελή επιτροπή του Συμβουλίου της Επικρατείας (σκέψη 21 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να απορριφθεί η ένσταση της κυβέρνησης.

30. Η Κυβέρνηση προβάλλει επίσης δύο άλλες στενά συνδεδεμένες εξαιρέσεις, θεωρώντας ότι η προσφεύγουσα δεν είχε εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα και ότι δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα παραβίασης των δικαιωμάτων της. Υποστηρίζει ότι η ενδιαφερόμενη, αν και είχε υποβάλει το πρώτο της αίτημα το 1992 όταν το νομικό πλαίσιο ήταν ευνοϊκό γι' αυτήν, δεν επικοινωνήσε με τις αρμόδιες αρχές μετά την σιωπηρή απόρριψή του. Από την άλλη, περίμενε μέχρι το 1999 για να υποβάλει νέο αίτημα, αν και τότε ο Ν. 2187/1994 είχε ήδη ισχύ αρκετά χρόνια. Επομένως, η αδράνεια της προσφεύγουσας για μεγάλο χρονικό διάστημα θα είχε ως αποτέλεσμα να κριθεί η υπόθεσή της βάσει του άρθρου 9 του εν λόγω νόμου.

31. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το αίτημα της προσφεύγουσας που υποβλήθηκε στο ΙΚΑ το 1999 δεν αποτελούσε νέο αίτημα, αλλά απλώς είχε σκοπό να συμπληρώσει και να αναβιώσει το αίτημά της που είχε κατατεθεί το 1992. Από τον φάκελο προκύπτει ότι οι εσωτερικές διαδικασίες αφορούσαν την αναδρομική δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 9 του νόμου αριθ. 2187/1994 όσον αφορά το τελευταίο αυτό αίτημα. Επομένως, υπάρχει λόγος να απορριφθούν αυτές οι εξαιρέσεις.

Β. Επί της ουσίας

32. Όσον αφορά το σχετικό εσωτερικό δίκαιο στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο παραπέμπει στην απόφασή του στην υπόθεση Ιχτιγιάρογλου (προαναφερθείσα, §§ 29-35).

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην υπόθεση αυτή (προαναφερθείσα, §§ 49-58) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Θεώρησε ότι όταν η προσφεύγουσα ζήτησε σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ κατείχε αξίωση σύμφωνα με το άρθρο 23 του ν. 2079/1992 και επομένως δικαιολογημένη προσδοκία επαρκώς εδραιωμένη βάσει εσωτερικού δικαίου. Πριν από την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που εφαρμόζει αναδρομικά το άρθρο 9 του ν. 2187/1994, είχε έτσι διάθεση περιουσίας για σχεδόν δώδεκα χρόνια.

Το Δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι, ακόμη και αν η νομοθετική εξουσία μπορεί να ρυθμίσει δικαιώματα που απορρέουν από προηγούμενους νόμους, μια τέτοια νομοθετική παρέμβαση πρέπει να δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Τονίζοντας ότι ακόμη και αν η νομιμότητα και η συμμόρφωση του άρθρου 9 του ν. 2187/1994 με την αρχή αυτή του φαινόταν εξαιρετικά αμφισβητήσιμη, έκρινε ότι ο επίδικος νόμος δεν είχε στερήσει από μόνος του την περιουσία της προσφεύγουσας διότι τα διοικητικά δικαστήρια ουσίας είχαν αρνηθεί να του δώσουν αναδρομική ισχύ. Από την άλλη πλευρά, η επιδιωκόμενη δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και του σεβασμού της περιουσίας της προσφεύγουσας διαταράχθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο είχε απλά καταργήσει, με την αναδρομική εφαρμογή του νόμου, το δικαίωμά της να λάβει την επίμαχη σύνταξη. .

34. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποδεχθεί το επιχείρημα της κυβέρνησης ότι η παρούσα υπόθεση είναι διαφορετική από την υπόθεση που μόλις αναφέρθηκε.

35. Πρώτον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι δύο υποθέσεις βασίζονται σε παρόμοιο πραγματικό και νομικό πλαίσιο. Ειδικότερα, οι αντίστοιχοι προσφεύγοντας είχαν ήδη εγκατασταθεί στην Ελλάδα πριν από την έναρξη ισχύος του Ν. 2079/1992 και οι αιτήσεις τους που κατατέθηκαν βάσει του νόμου αυτού εκκρεμούσαν ενώπιον των διοικητικών αρχών κατά τη δημοσίευση του Ν. 2187/1994. Επιπλέον, προσέφυγαν στα διοικητικά δικαστήρια μετά τη δημοσίευση του τελευταίου αυτού νόμου. Κυρίως, οι ενδιαφερόμενοι μπόρεσαν να λάβουν σύνταξη για μεγάλο χρονικό διάστημα χάρη στις αποφάσεις των κατώτερων δικαστηρίων, που ανέτρεψε το Συμβούλιο της Επικρατείας εφαρμόζοντας αναδρομικά το άρθρο 9 του εν λόγω νόμου.

36. Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποδεχθεί το επιχείρημα της Κυβέρνησης ότι η προσφεύγουσα δεν είχε δικαιολογημένη προσδοκία δεδομένου ότι η νομολογία σχετικά με την αναδρομική εφαρμογή του άρθρου 9 του νόμου 2187/1994 είχε ήδη καθιερωθεί όταν άσκησε αναίρεση κατά της υπ' αριθμ. 1880/2009 απόφασης του Εφετείου. Δίνει ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα είχε επικαλεστεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων την απόφαση που εκδόθηκε – λίγες εβδομάδες μετά τη δημοσίευση της υπ' αριθμ. 1361/2008 απόφασης του Συμβουλίου της

Επικρατείας – για την υπόθεση Ιχτιγιάρογλου. Ως εκ τούτου, η ενδιαφερόμενη θα μπορούσε να περιμένει ότι θα λάβουν υπόψη αυτή την απόφαση στην οποία το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου αριθ.1 ακριβώς λόγω μιας απόφασης που αποκρυσταλλώνει αυτή την εσωτερική νομολογία.

37. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι κρίνοντας ότι το Εφετείο δεν μπορούσε να εξετάσει τον ισχυρισμό που βασίζεται στη μη τήρηση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης, παρόλο που η προσφεύγουσα είχε επικαλεστεί την απόφαση που είχε εκδώσει για την υπόθεση Ιχτιγιάρογλου, το Συμβούλιο της Επικρατείας επιβεβαίωσε μια λύση αντίθετη προς τη Σύμβαση. Έτσι, η προσφεύγουσα όχι μόνο στερήθηκε την περιουσία της, αλλά υπέστη και δυσανάλογη επιβάρυνση, δεδομένου ότι επί του παρόντος πρέπει να επιστρέψει όλα τα ποσά που είχε λάβει καλόπιστα ως σύνταξη.

38. Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου αριθ.1.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

39. Η προσφεύγουσα αξιώνει τουλάχιστον 100.000 ευρώ (EUR) για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στα ποσά που έπρεπε να λάβει ως σύνταξη από το 2013 (κατ'εκτίμηση περίπου 40.000 ευρώ), όταν το ΙΚΑ διέκοψε την καταβολή της σύνταξής της, καθώς και στα ποσά που σήμερα το ΙΚΑ της ζητά ως αχρεωστήτως καταβληθέντα μεταξύ 1992 και 2013, δηλαδή 58.477,50 ευρώ. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο αποφασίσει να της επιδικάσει ποσά αποκλειστικά για την ηθική της ζημία, η προσφεύγουσα αξιώνει ως προς αυτό το ποσό των 100.000 ευρώ. Επιπλέον, διεκδικεί για έξοδα και δαπάνες στα εθνικά δικαστήρια ποσό τουλάχιστον 4.800 ευρώ.

40. Η Κυβέρνηση ζήτησε από το Δικαστήριο να απορρίψει την αξίωση σχετικά με την περιουσιακή ζημία, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Σημειώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη (άρθρο 16 του Ν. 4446/2016) προβλέπει τα κατάλληλα μέσα προσφυγής με τα οποία η προσφεύγουσα μπορεί να ζητήσει την επανάληψη της διαδικασίας σε περίπτωση που το Δικαστήριο διαπιστώσει παραβίαση της Σύμβασης λόγω απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ως προς την ηθική βλάβη, θεωρεί

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

ότι η διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι σε κάθε περίπτωση τα ποσά που ζητούνται είναι υπερβολικά και εντελώς αδικαιολόγητα.

41. Όσον αφορά την επανάληψη της διαδικασίας, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν επικαλείται εσωτερικές αποφάσεις που θα επέτρεπαν σε πρόσωπο που βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με την προσφεύγουσα να λάβει αποζημίωση για την υλική ζημία που προέκυψε από απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που εκδόθηκε κατά παράβαση της Σύμβασης. Προπάντων, δεδομένης της αβέβαιης έκβασης του αιτήματος για επανάληψη, το παραδεκτό του οποίου υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις που θέτει το Συμβούλιο της Επικρατείας (βλ. Αγγλούπας κατά Ελλάδα (αποφ.) [Επιτροπή], αρ. 28616/17, § § 7 και 13, 23 Μαΐου 2023), καθώς και της προχωρημένης ηλικίας της προσφεύγουσας, αυτό το ένδικο μέσο δεν συνιστά, κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, μέτρο ικανό να αποκαταστήσει την υλική ζημία που υπέστη.

42. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η προσφεύγουσα υπέστη αναμφισβήτητα περιουσιακή ζημία, η ακριβής έκταση της οποίας δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί. Θεωρεί ότι υπέστη επίσης, ως αποτέλεσμα των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν, ορισμένη ηθική βλάβη που δεν μπορεί να αποκατασταθεί με απλή διαπίστωση παράβασης.

Αξιολογώντας την απαίτηση στο σύνολό της, καταλήγει, κατά τη δίκαιη κρίση του, ότι πρέπει να επιδικαστεί στην προσφεύγουσα, για το σύνολο των ζημιών, ποσό 50.000 ευρώ, πλέον τυχόν οφειλόμενο ποσό επί του ποσού αυτού ως φόρος (βλ. Ιχτιγιάρογλου, προαναφερθείσα, §§ 65-66).

43. Όσον αφορά τα έξοδα και δαπάνες, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα τιμολόγιο ή δελτίο παροχής υπηρεσιών. Επομένως, το αίτημά της πρέπει να απορριφθεί.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Μοναδικός σειριακός αριθμός: MEC_vRLlaPAeEoZPhnQx0w

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* παραδεκτές τις καταγγελίες που βασίζονται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας από το 1999 έως το 2009 και στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης σχετικά με την αναδρομική εφαρμογή του νόμου αριθ. 2187/1994, και το υπόλοιπο της αίτησης απαράδεκτο
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης λόγω της διάρκειας της διαδικασίας από το 1999 έως το 2009.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης;
4. *Κρίνει*
 - α) ότι το εναγόμενο κράτος πρέπει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών, 50.000 ευρώ (πενήντα χιλιάδες ευρώ), για το σύνολο των ζημιών, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος·
 - β) ότι από τη λήξη της εν λόγω περιόδου και μέχρι την πληρωμή, το ποσό αυτό θα προσauζάνεται με απλό επιτόκιο ίσο με αυτό της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που ισχύει κατά την περίοδο αυτή, προσauξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες;
5. Απορρίπτει το υπόλοιπο της αξίωσης για δίκαιη ικανοποίηση.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε γραπτώς την 18^η Ιουλίου 2023, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Υπεγράφη
Olga Chernishova
Αναπληρώτρια Γραμματέας

Υπεγράφη
Yonko Grozev
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο γαλλικό έγγραφο.

Αφροδίτη Μαρίνα Ξύλινου

Πιστοποιημένη Μεταφράστρια Υπουργείου Εξωτερικών, Ελληνική Δημοκρατία

Αρ. μητρώου 098